

Українська мова

БУКВАР

ЧИТАЙ І ПРАЦЮЙ ДІЯ ТВОЮЮ

Загадка.
Міс. сонце світило у вогнищі,
примало врані, в зеленім лісі.

УГО МОЛОДЦІВ
Врані ми їм робили діла,
примали ГОМОДІВ.
Учора ми їм робили діла,
примали ГОМОДІВ.
Сьогодні, врані, врані,
вже настала СЕРЯДА.
Уже четвертий день тижня,
називається ЧЕТВЕР.
Діло робити намагає,
вже настала П'ЯТНИЦА.
Дома сидіти нічого робити,
вже пора вже СІБІДА.
А субота з любов'ю-синою
привела сестру — НЕДІЛЮ.
Ось і тижень кінець,
хто працює — МОЛОДЦІВ!

22

Сторінка 22 з 24. Завантажено з <https://osvita.gov.ua>.
Ця сторінка захищена паролем адміністратора. Якщо ви вважатиме, що це помилка, будь ласка, повідомте адміністратора.

Понеділок	2023	КВІТЕНЬ						
Вівторок		3	4	10	17	24		
Середа		5	6	12	19	26		
Четвер		7	8	13	20	27		
П'ятниця	1	9	14	21	28			
Субота	2	11	15	22	29			
Неділя		12	16	23	30			

Робіть діла, працюйте, працюйте! Без лінощів!
Найкраще робити діла треба!
Щоб діла робити вміли! Не поспішайте в лінощі!
Скільки діла у вас? Діла робити треба, як починається день новий!
А діла робити треба!

23

Навчальний посібник
створено відповідно до Типової освітньої
програми початкової школи,
розробленої під керівництвом О. Я. Савченко

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

- — відповідаю на запитання, виконую завдання
- — розповідаю, обговорюю
- — вчуся вправно читати
- — пишу
- — працюю в парі або групі
- — театралізую

РУБРИКИ

-   — слухаю тексти
-   — досліджую медіа

ЩОБ РОЗУМНИКАМИ СТАТИ, ТРЕБА БІЛЬШЕ КНИГ ЧИТАТИ

📖 Спочатку уважно прочитай скоромовку.

Оксана Кротюк

КРОКОДИЛИ

До школи ходили малі крокодили.
Читати й писати їх в школі учили.
Наука не йшла їм — вони цілий день
співали своїх крокодильських пісень.

- Навчися читати скоромовку швидко, правильно вимовляючи всі звуки.

Оксана Кротюк

ХТО ВАЖЛИВІШИЙ

Багато іграшок є у хлопчика Антося. Якимось ті іграшки засперечалися, хто з них важливіший.

— Ми, — кажуть машинки. — Хто нами грається, той може водієм стати.

— Ні, ми важливіші, — заперечили кубики. — Ми допоможемо Антосеві стати будівельником.

— Найважливіший я, — сказав м'яч. — Хлопчик гратиме у футбол, то стане відомим футболістом.

— Ні, ми! — загукали олівці. — Антося малюватиме і виросте з нього славетний художник.

— Не треба художника! — обурилось іграшкове піаніно. — Хай краще Антося музикантом стане.

— Та що там ви всі! — гордо мовив робот-трансформер. — Зі мною хлопчик стане інженером. Виросте і спроектує справжній літак або корабель.

А котик Мурчик слухав цю суперечку, а тоді й каже:

— Усі ви потрібні, та без книжки жодна з цих мрій не здійсниться. Тому й читає Антося щодня.

- Про що сперечалися іграшки?
- Що сказав Мурчик? Як ти зрозумів / зрозуміла його слова?

Обговоріть! Чому дітям корисно читати книжки?

- Розкажи, ким ти мрієш стати, коли виростеш.
- Знайди в бібліотеці книжки, з яких ти можеш дізнатися про свою майбутню професію.
- Прочитай слова. Поясни, що означає кожне слово.

читати

чита́ч

чита́чка

книжка

книга́рня

книголю́б

- Прочитай прислів'я. Поясни, як ти їх розумієш.

Хто багато читає, той багато знає.

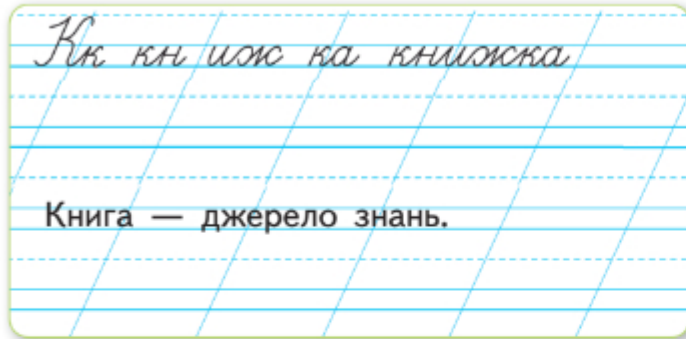
Книжка корисна, коли її читають.

РОЗРІЗНЮЮ ГОЛОСНІ І ПРИГОЛОСНІ ЗВУКИ

1 Напиши каліграфічно.

● Підкресли в реченні букви, які позначають голосні звуки.

2 Запиши слова — назви зображених предметів, вимова яких починається з голосного звука.

Blank handwriting lines for writing the names of the objects.

3 Запиши слова — назви зображених предметів, вимова яких починається з приголосного звука.

Blank handwriting lines for writing the names of the objects.

4 Обведи «зайву» букву в кожній рамці. Поясни свій вибір.

Ч У У У У

И И И Ш И

Е З Е Е Е

І І І Т І

5 Прочитай текст. Про що в ньому розповідається? Підкресли олівцем речення з іменами дітей.

Продзвенів дзвінок. Учні й учениці йдуть на урок. Зараз у них урок читання. Ігор і Таміла принесли книжку з бібліотеки. Цікавий журнал будуть читати Валерій і Емма. Про книжкові новинки підготувався розповіди Богдан. Дарина планує перечитати казку про рукавичку. А от Назар і Христина вирішили створити власну книгу.

Випиши у першу колонку імена дівчаток. Підкресли в них букви, які позначають **голосні звуки**.

Випиши у другу колонку імена хлопчиків. Підкресли в них букви, які позначають **приголосні звуки**.

Імена дівчаток

Blank handwriting lines for writing girls' names.

Імена хлопчиків

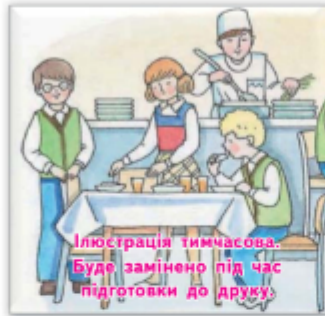
Blank handwriting lines for writing boys' names.

ВЧУСЯ БУТИ ВВІЧЛИВИМ / ВВІЧЛИВОЮ

- 1 Розглянь малюнки. Назви слова ввічливості, які потрібно вживати в кожній ситуації.

Ілюстрація тимчасова.
Буде замінено під час
підготовки до друку.

Ілюстрація тимчасова.
Буде замінено під час
підготовки до друку.

- 2 Прочитай слова ввічливості. Розкажи, коли треба вживати ці слова.

Привіт!
Смачного!
Щасливої дороги!

Гарного дня!
До зустрічі!
Гарних снів!

- Які ввічливі слова треба вживати в таких ситуаціях?

Ти випадково штовхнув (штовхнула) пасажирів у транспорті.

У кафе ти хочеш сісти за стіл, де вже хтось сидить.

Ти запізнився / запізнилась на зустріч.

- 3 Розкажи, як потрібно попрощатися, щоб людям було приємно знову зустрітися з тобою.

- 4 Придумайте ситуації, у яких можна використати красиві «чарівні» слова «Будьте ласкаві», «Дозвольте запитати», «Перепрошую».

- 5 Розглянь малюнки. Чи правильно поведуться білочка і зайчик?

- Розіграйте сценки, які покажуть, як потрібно поводитися в таких ситуаціях чемним дітям.

- 6 Запам'ятай слова ввічливості і використовуй їх.

Дякую!
Щиро дякую!
Дуже вдячний / вдячна!

Скажіть, будь ласка!
Дозвольте запитати!
Поясніть, будь ласка.

До побачення!
Бувайте здорові!
На все добре!

Вибачте!
Перепрошую!
Пробачте, будь ласка!

Доброго ранку!
Доброго дня!
Доброго вечора!
Доброго здоров'я!

УСІ ХОЧУТЬ УМІТИ, ТА НЕ ВСІ — ВЧИТИСЯ

 Навчися читати скоромовку швидко, правильно вимовляючи всі звуки.

Яна Яковенко

Папуго-папужко,
кольорова смужко!
Де ти фарби брав,
коли пір'я фарбував?
— Я у небо підіймався
у веселці купався.

 Прочитай текст. **Увага!** Авторка у деяких словах переставила місцями букви. Чи здогадаєшся, про кого розповідається в казці?

За Галиною Малик

ЧОМУ ПАГУПА НЕ НАВЧИВСЯ РОЗМОВЛЯТИ

Чи відомо вам, що колись, дуже давно, пагупа зовсім не вмів розмовляти? А навчитися розмовляти йому дуже хотілося.

Полетів він до великого болота, у якому лежали гебемоти.

— Яке гарне болото! — казали вони.

Пазупі болото зовсім не подобалося, але, щоб навчитися розмовляти, він повторював за гебемотами:

— Гар-р-рне болото! Гар-р-рне болото!

Потім він побачив чепераху, яка милувалася своїм панцирем і примовляла:

— Який чудовий панцир!

Пагупа зовсім не вважав, що панцир чудовий, але, щоб навчитися розмовляти, він повторював:

— Чудовий панцир-р-р!

На галявині він побачив смугастих тиргів. Вони грілися на сонці й казали один одному:

— Як добре бути тиргом!

Пагупа вважав, що найкраще бути пагупою, але, щоб навчитися говорити, повторював за тиргами:

— Добр-р-ре бути тир-р-ргом!

А коли він вирішив, що вже навчився говорити, сів на гілку й почав кричати з усієї сили:

— Гар-р-рне болото! Чудовий панцир-р-р!
Добр-р-ре бути тир-р-ргом!

Нічого іншого в нього не виходило, бо він звук повторювати лише чужі слова.

● Назви героїв казки. Пригадай, до кого першого, другого, третього прилетів папуга вчитися говорити. Пронумеруй малюнки.

● Чиї слова вивчив папуга? Який звук найчастіше в них повторюється?
● Чому ж папуга не навчився розмовляти?

 Уяви, що ти навчаєш паугу розмовляти. Як ти це будеш робити?

РОЗУМІЮ РОЛЬ ЗВУКІВ І БУКВ У СЛОВІ

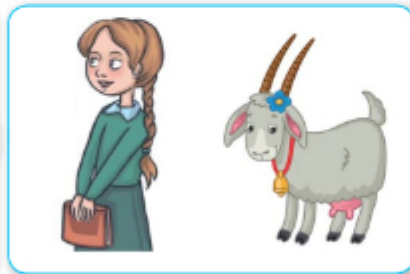
1 Напиши букви, слова, речення.

Handwriting practice on a grid. The first row shows the letters 'i', 't', 'u', 'j', 'u' written in cursive. The second row shows the word 'пишемо' written twice in cursive. The third row shows the sentence 'Ми пишемо уважно.' written in cursive.

2 Порівняй пари слів. Поясни, чому змінилося звучання, написання і значення слова.

мак — рак

коса — коза

Одна буква може змінити значення слова. Завжди уважно записуй слова. Не пропускай і не заміняй букв у слові.

3 Спостерігай, як змінюється значення слова.

с	о	м	с	и	р	н	і	ч
↓			↓			↓		
с	а	м	с	и	н	п	і	ч
↓			↓			↓		
с	у	м	с	и	ч	р	і	ч

Під час заміни яких букв утворилися нові слова? Які звуки позначають ці букви?

4 Заміни у поданих словах виділені букви так, щоб утворилися нові слова. Запиши їх.

майка —

осел —

корона —

шишка —

5 Вилучи в кожному слові одну букву на початку, в середині або в кінці так, щоб утворилося нове слово. Запиши їх.

кріт —

персик —

слова —

сорочка —

6 Розгадай ребуси. Слова-відгадки запиши.

к

е

Усно склади речення зі словами-відгадками.

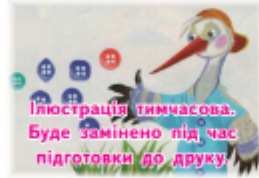
ОХАЙНІСТЬ — КОРИСНА ЗВИЧКА

Навчися читати скоромовку швидко, правильно вимовляючи всі звуки.

Василь Литвиненко

ЗАЖУРИВСЯ ЧОРНОГУЗИК

Зажурився чорногузик:
загубив в болоті гудзик.
Як тепер малому бути?
Як сорочку застібнути?

- Скільки гудзиків на сорочці чорногузика?
- Знайди між гудзиків на малюнку той, що він загубив.

Тетяна Кузьменко

НЕПРИШИТІ ГУДЗИКИ

— Один лише гудзик на місці, усі інші відірвалися, — бідкалася Даринка, вдягаючись уранці до школи.

І справді, на її пальтечку вцілів єдиний гудзик. Увечері дівчинка збиралася пришити решту, але спершу робила уроки. Потім дивилася мультики, грала з улюбленою лялькою Штеффі. Так і не згадала про гудзики. Та й мама того дня затрималася допізна на роботі й не перевірила одяг доньки.

— Ну нічого, якось добіжу до школи. — вирішила Даринка. Взяла наплічник, парасольку й вийшла з квартири.

Погода була зовсім кепська. Періщив дощ, вітер щосили гнав небом сірюючі хмари. За кілька хвилин дівчинка зрозуміла, що їй буде складно. Адже мусила двома руками втримувати парасольку, яку вітер намагався вирвати й понести геть. Або притримувати краї пальтечка, що трималися на одному гудзику й розліталися врізнобіч.

Спершу Даринка вирішила захиститися від дощу, тож щосили стиснула парасольку. Та вітер швидко забрався під розстібнуту одєжину. Дівчинка почала замерзати. Тоді зовсім вона закрила парасольку й щільно закуталася в пальто. Проте тепер дощ падав їй просто на голову. До школи Даринка прийшла мокра, змерзла й сердита.

— Сьогодні ж увечері попришиваю всі-всі гудзики, — твердо пообіцяла вона собі.

- Як ти вважаєш, чи дотримається Даринка своєї обіцянки?
  - Чи могла вона уникнути неприємної пригоди?
  - А чи ти завжди стежиш за своїми гудзиками? Умієш пришивати їх самостійно чи просиш допомоги в дорослих?
- Як ти вважаєш, хто має стежити за тим, щоб одяг був у порядку — без дірок, плям, з пришитими гудзиками?

ПРАВИЛЬНО ВИМОВЛЯЮ СЛОВА ЗІ ЗВУКАМИ [r], [r] І ЗАПISУЮ ЇХ

1 Напиши буквосполучення.

rr	rr	rr
rr	rr	rr

2 Прочитай скоромовку спочатку повільно, потім у звичайному темпі і нарешті швидко. Чітко вимовляй звук [r].

Олег Орач

ґава дуже любить каву,
чорна ґава чорну каву,
чорна-чорна ґава з ґав —
чорну-чорну каву з кав.

3 Запиши, скільки разів у вірші вживається
слова ґава і кава .

4 Допиши потрібну букву.

_рак, _алка, _удзик, по_ода, _ава, вино_рад,
_анок.

5 Допиши речення, вставляючи потрібне слово.

На кухні пахне

На ганку сиділа

6 Запиши назви зображених предметів.

7 З одним зі слів (на вибір) склади і запиши речення.

8 Спиши текст, вставляючи пропущені букви г або ґ.

..різно ..римів ..рім. Він ..розив ..ромовицями.
На ..анку ..ава зчинила ..валт. У дворі ..уси ..олосно
..ел..отали.

Прочитай і відгадай загадку.

Леся Вознюк

Загуділо — і за мить
можеш з другом говорити.

За Миколою Герасименком

МОБІЛЬНИЙ ТЕЛЕФОН

Сергійко лежав на каналі й дивився телепередачу. Раптом почув, що хтось його гукає. Вийшов на ганок, бачить: біля хвіртки стоїть Оля, його однокласниця.

- Доброго ранку, Сергію! — привіталася вона.
- Здрастуй, Олю!
- Я до тебе, Сергію. Може, ти мені допоможеш?
- У чому?
- У мене така неприємність! — Очі дівчинки наповнилися сльозами: — Учора я загубила в парку свій мобільний телефон.

- А ти хоч приблизно знаєш, де його загубила?
- Аякже. На галявині, що біля озера.

— Не хвилюйся, Олю. Якщо там ніхто не побував і не натрапив на нього, то ми його обов'язково знайдемо, — запевнив її Сергійко. — Зараз я візьму велосипед і поїдемо.

У парку Оля розповідала:

— Ось на цьому пеньочку я сиділа. Потім ходила отут.

Але Сергійко чомусь не дуже дослухався до того, що говорила Оля.

Як ти думаєш, чи знайде Сергійко телефон?
Як він це зробить?

Хлопчик дістав із кишені свій мобільний телефон і заходився натискати.

- Що ти робиш? — дивиться на нього Оля.
- Хочу погукати твій телефон.
- Як це?
- А ось так, — пояснює Сергійко. — Наберу його номер — і він озветься.

І тут же з-під невеликого кущика кропиви, що ріс неподалік пенька, почулася весела пісенька. Оля з радістю кинулася туди. Адже то «співав» її мобільник.

- З яким настроєм Оля прийшла до Сергійка?
- Знайди і прочитай про те, як привіталася Оля, як попросила Сергійка їй допомогти.
- Де загубила Оля телефон?
- Чи змінився настрій Олі, коли вона почула веселу пісеньку свого телефона? Які слова допомогли тобі це зрозуміти?

ПРАВИЛЬНО ПИШУ СЛОВА З БУКВОЮ Щ

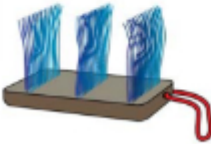
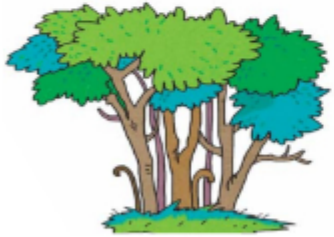
- 1 Напиши букви і буквосполучення.

- 2 Назви зображені предмети. Вимов звуки в цих словах. Підпиши малюнки.

- 3 Запиши назви зображених предметів.

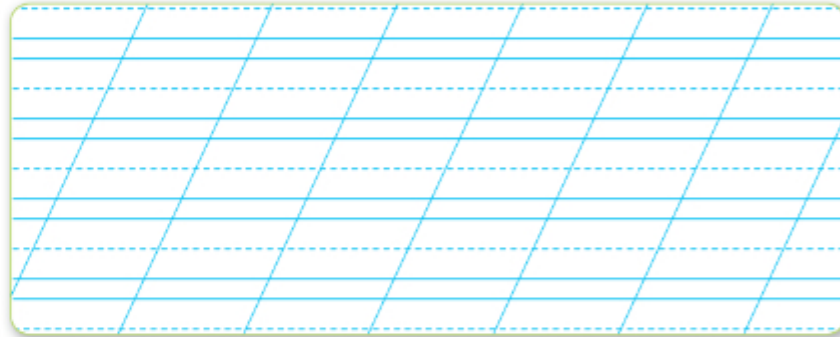
- 4 Прочитай скоромовку спочатку повільно, потім у звичайному темпі і нарешті швидко. Чітко вимовляй звуки, позначені **буквою щ**.

Вікторія Забава

Щиро щиглик щебетав
щойно на ліщині.
Щиросердно він бажав
щастя Україні!

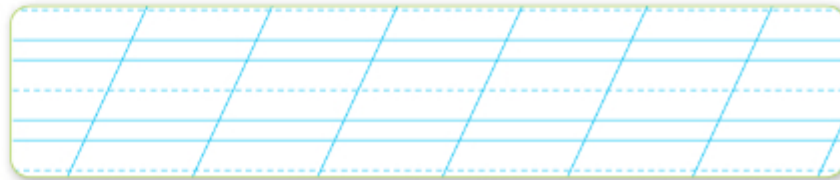
- 5 Впиши зі скоромовки всі слова з **буквою щ**.

- 6 Прочитай скоромовку. Спиши, вставляючи пропущені букви.

Ігор Січовик

До ку..ів з-під я..ика вискочила я..ірка.

ЧИТАЮ ПРО ДНІ ТИЖНЯ

Загадка

Нас семеро дітей у родині:
роками рівні, а іменами різні.

Степан Жупанин

ХТО МОЛОДЕЦЬ?

Вранці ми із добрим ділом
привітали ПОНЕДІЛОК.
Ніченька минула скоро, —
трудоий іде ВІВТОРОК.
Спритна, вміла, молода,
вже настала СЕРЕДА.
Йде четвертий день тепер,
називається ЧЕТВЕР.
Діло добре ладиться,
як настала П'ЯТНИЦЯ.
Дома скрізь кипить робота,
як почався день СУБОТА.
А субота з хлібом-сіллю
привела сестру — НЕДІЛЮ.
Ось і тижневі кінець,
хто трудився — МОЛОДЕЦЬ.

- Скільки днів у тижні? Назви їх.
- Який сьогодні день? Який день був учора?
- Чи є в тебе якісь справи, які ти робиш не щодня, а в певні дні тижня?
- Який день тижня тобі найбільше подобається? Чому?

Послухайте казку Зірки Мензатюк «Сім днів».

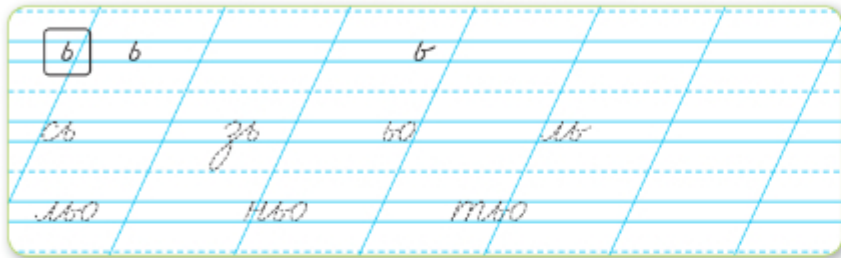
Як ти вважаєш, для чого створено календар?

	2023	КВІТЕНЬ			
Понеділок		3	10	17	24
Вівторок		4	11	18	25
Середа		5	12	19	26
Четвер		6	13	20	27
П'ятниця		7	14	21	28
Субота	1	8	15	22	29
Неділя	2	9	16	23	30

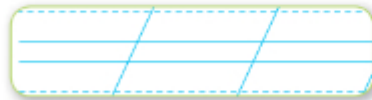
- Який день починає тиждень? Який закінчує?
- Як називається п'ятий день тижня?
- Які дні тижня є вихідними? Як це позначено в календарі?
- Скільки днів у квітні? Яким днем тижня він починається цього року? А яким закінчується?

ПРАВИЛЬНО ПИШУ СЛОВА З БУКВОЮ **Ь** (ЗНАК М'ЯКШЕННЯ) І З **ЬО**

1 Напиши букви і буквосполучення.

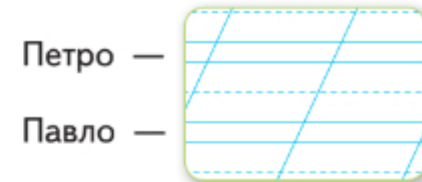
2 Підлиши світлини. Побудуй звукові схеми цих слів.

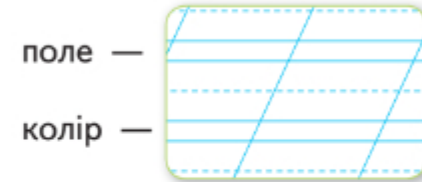
3 Склади речення з одним із цих слів за світлиною. Запиши його.

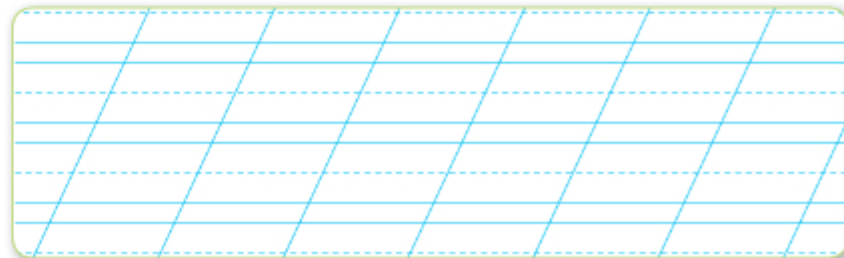
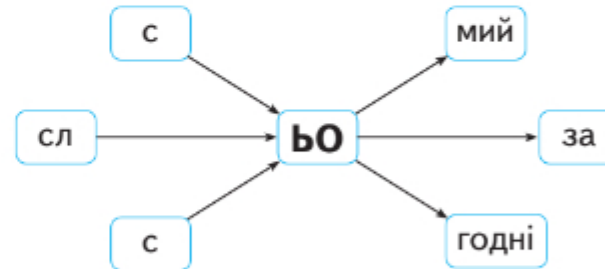
4 Утвори і запиши «лагідні слова» за зразком.

5 Утвори і запиши слова за зразком.

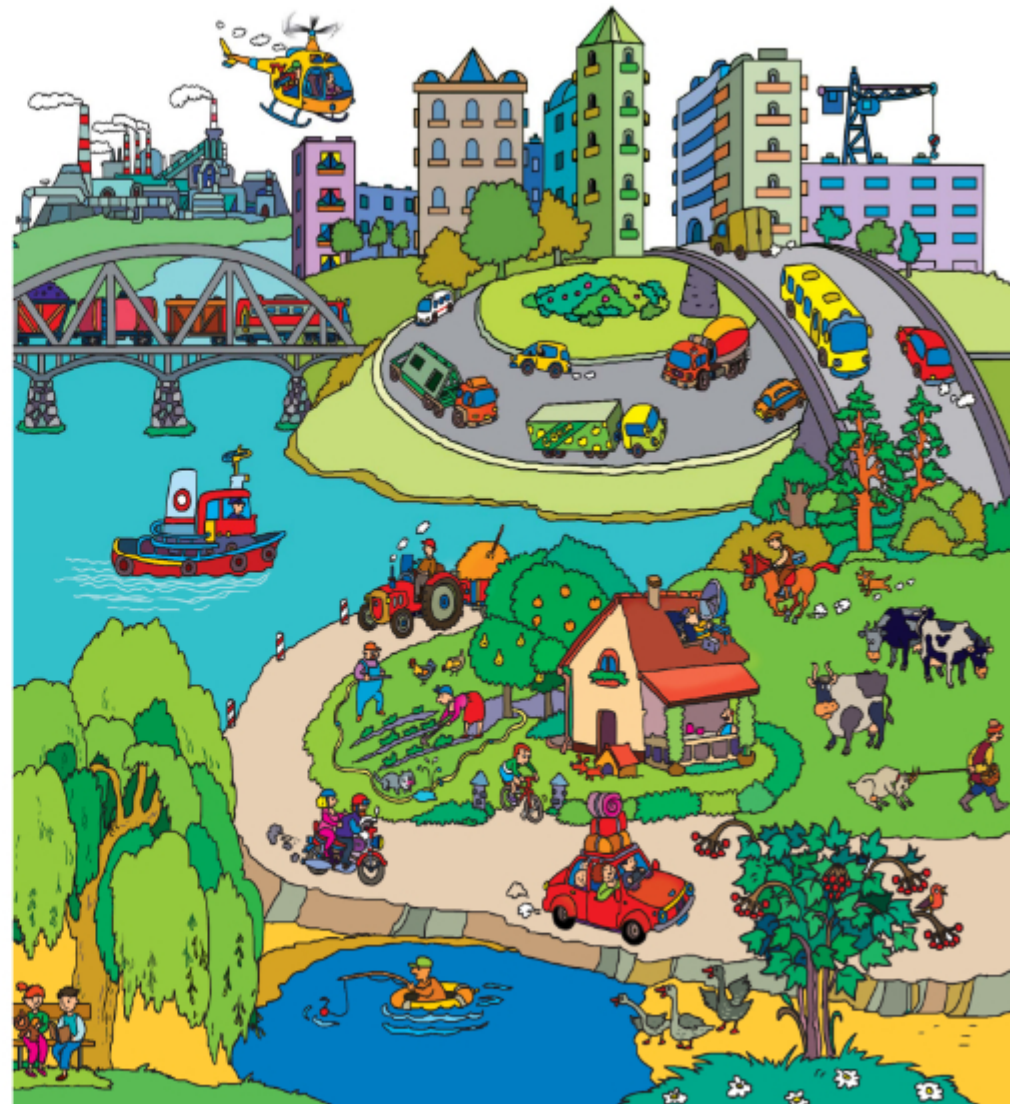
6 Утвори слова, використовуючи схему. Запиши їх.

Курка й півні зупинились
 і над мишкою схилились:
 «Ти, якщо літак придбаєш.
 Нас на ньому покатаєш?»
 «Неодмінно! — мишка каже.
 Мишка скаже — як зав'яже. —
 Я хоч і маленька.
 Але не скупенька».
 «І ми... теж не скупуваті.
 Місце є на самокаті, —
 Півні стали кукурікати. —
 Будеш, мишко, з нами їхати!».
 «Та і я не скупувата.
 Можу мишку покатати!» —
 дзвінко курочка сказала.
 Взяла й мишку покатала.
 Мишка й курка, мов дві леді,
 їдуть на велосипеді.
 Поряд півники строкаті
 мчать удвох на самокаті.
 І навіщо їм літак?!
 Ось так!

- Підкресли в тексті слова — назви транспорту.
- На чому їхали півники? А курочка?
- Про що мріяла мишка?

- Які види транспорту ти бачиш на малюнку на с. 29? Назви їх.
  - Який транспорт тут наземний, а який повітряний?
  - Який ти знаєш водний транспорт? А підземний?
- Обговоріть, чому для невеликих відстаней краще користуватися велосипедом чи самокатом.
- Чи бачили ви якісь транспортні засоби, що вас здивували? Чим саме?

СЕГВЕЙ

Двоколісний електросамокат, якому не потрібні ні кермо, ні гальма.

Керують ним, нахилиючись вперед, щоб збільшити швидкість і назад, щоб зупинитись.

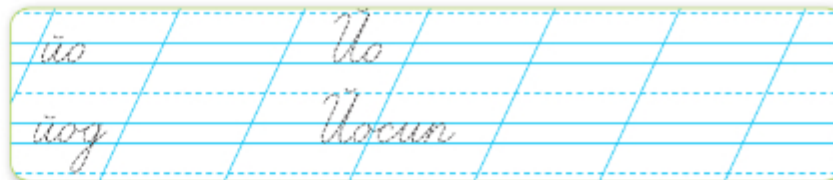

МОНОКОЛЕСО

Електротранспорт з одним колесом і двома підніжками, які розташовані обабіч колеса.
Керують ним так само, як і сегвеем.

ПРАВИЛЬНО ПИШУ СЛОВА З ЙО

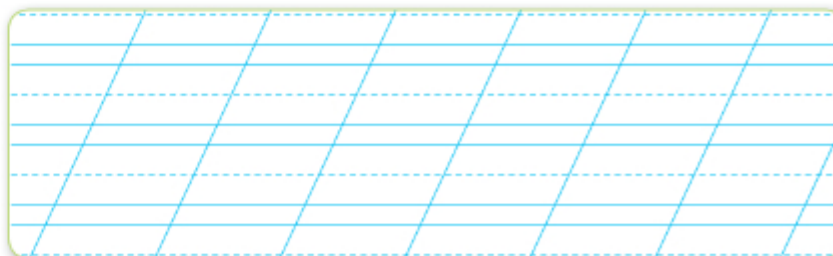
- 1 Напиши буквосполучення і слова.

- 2 Утвори слова, використовуючи схеми. Запиши їх.

- Із двома словами (на вибір) склади і запиши речення.

3 Утвори і запиши слова за зразком.

Мусій — *Мусійович*

Матвій —

Андрій —

4 Розгляньте малюнки. Поміркуйте, які імена і по батькові всіх чоловіків у сім'ї.

5 Запиши імена і по батькові всіх чоловіків у сім'ї.

Прадідусь

Дідусь

Тато

Син

ЧИТАЮ ОПОВІДАННЯ ПРО ДІТЕЙ

Послухайте вірш Ніни Вернигори «Моє місто».

За Оксаною Кротюк

НЕСПРАВЖНЯ ВУЛИЦЯ

Гарний день видався в Лесі із Дмитриком. Їхній дідусь їхав у магазин і онуків узяв із собою. Він купив їм новесенькі олівці, альбоми, ще й кульок цукерок.

Повернувшись додому, Леся із Дмитриком одразу виклали перед собою віяло барвистих олівців і взялися малювати. Ось магазин із господарчими товарами, ось жовтенький автобус, що привіз їх додому, ось

їхня вулиця, а ось і вони з дідусем. Несуть покупки, їдять цукерки і всі троє усміхаються. Гарні вийшли малюнки, що й казати!

— Гайда, дідусеві покажемо, — сказала Леся.

Та дідусь якраз і сам зайшов до кімнати.

— Чудова робота, — похвалив він. — Усе схоже, тільки вулиця не наша.

— Чому не наша? — здивувалися діти.

— Бо папірців нема.

— Яких папірців?

— А тих, що ви скрізь по дорозі порозкидали, як цукерки їли.

Діти презирнулися: жартує дідусь чи сердиться?

— Та вони ж малюнок зіпсують, — несміливо проказав Дмитрик.

— А вулиці не зіпсують? — насупив брови дідусь. — Чи, може, думаєте, що вони її прикрасять? Насіяли сміття — тепер малюйте. Інакше намальована вулиця буде несправжньою. Не наша буде ця вулиця.

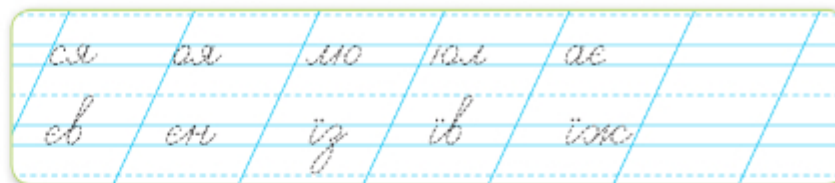
Діти наче язика поковтали. Позиркуючи одне на одного, вибралися з-за столу й побрели збирати обгортки.

● Чому дідусь не впізнав на малюнку своєї вулиці?

● Які правила поведінки на вулиці порушили діти?

ПРАВИЛЬНО ПИШУ СЛОВА З БУКВАМИ Я, Ю, Є, Ї

1 Напиши буквосполучення.

2 Прочитай загадки. Запиши слова-відгадки. Побудуй звукові схеми цих слів.

Хвостик у смужку, волохатий,
любить їжу полоскати
перед тим, як з'їсти має.
Ну і хто його впізнає?

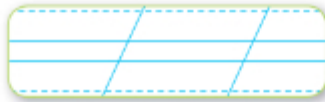
Народився у пустелі,
де скрізь сухо й дуже жарко.
Має два горби на спині,
в нас — живе у зоопарку.

Між листям і гілками
по лісових доріжках
біжить клубок з голками
на коротеньких ніжках.

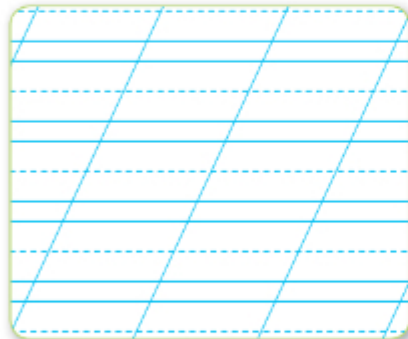
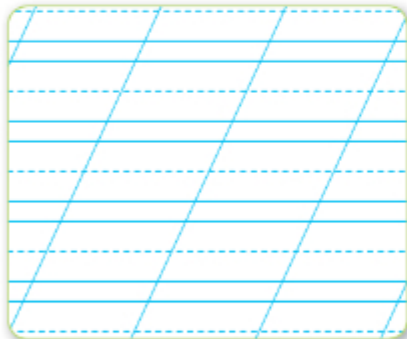
Влітку у садочку
зріє під листочком,
восени, набравши соку,
стане враз червонобоким.

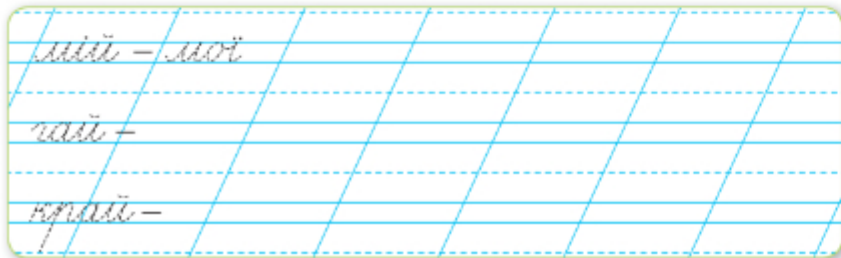
Буква **ї** завжди позначає два звуки — [йі].

- 3 Залиши слова у два стовпчики: у перший — слова, у яких букви **я, ю, є** позначають **один звук**; у другий — у яких ці букви позначають **два звуки**.

Якір, люстра, моє, буряк, пізнє, мрію, козеня, вітає.

- 4 Утвори і запиши слова за зразком.

- Навчися читати скоромовку швидко, правильно вимовляючи всі звуки.

Марія Наріжна

Наш кудлатий песик Гавчик
прокусив учора м'ячик.
А тоді до нас носив,
мов пробачення просив.

Лідія Дяченко

М'ЯЧИК-ПУСТУНЕЦЬ

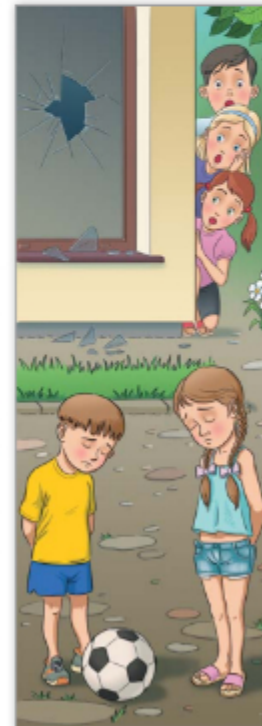
М'ячик-пустунець вистрибував по двору. Стриб-скік з боку в бік — прискакав і знов утік.

Від Іванчика до Тарасика, від Яринки до Маринки...

Діти навперейми намагалися спіймати м'ячика, а він так і вислизав із рук. Аж раптом: «Дзень!» — і в шибці з'явилася дірка.

На той дзенькіт із будинку вийшов Тарасиків тато. Подивився на дітей і спитав:

- І хто це з вас у шкоду вскочив?
- То не я, — відповів Івасик.
- І не я, — тихенько сказала Яринка.

— Гаразд, — сказав Тарасиків тато. — Якщо ніхто не винен, то шибку, мабуть, розбив сам пустун-м'яч. От хай він і полежить у кутку та поміркує, чи гарно робити шкоду, ще й друзів підводити.

Діти полегшено зітхнули й подалися у двір. Але невдовзі сумно їм стало без м'яча. А до того ж соромно, що неправду сказали. Підійшли вони до Тарасикового тата, який склив розбите вікно, й попросили:

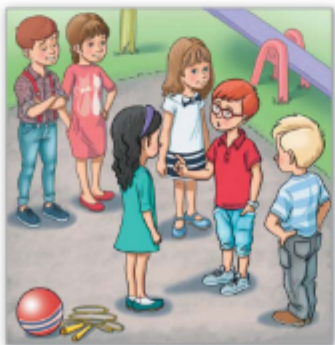
— Вибачте нам, будь ласка, то не м'ячик, а ми винуваті.

— Це добре, — усміхнувся Тарасиків тато, — що ви свою провину визнали. Забирайте м'яч, тільки і його не забудьте перепросити.

● За що діти повинні перепросити м'ячика?

📖 Уважно прочитай вірш і скажи, чому такі вірші називають лічилками. Де ти можеш його використати і для чого?

Раз, два, три!
Дули, дмухали вітри.
Дули, дмухали щосили
і горіхів натрусили.
Натрусили так багато,
поспішаймо їх зібрати!
Раз, два, три!
Ловиш ти!

ПРАВИЛЬНО ПИШУ СЛОВА З АПОСТРОФОМ

📖 1 Напиши слова.

📖 2 Прочитай слова. Яку «роботу» в них виконує апостроф?

м'ята   б'ють   кур'єр   солов'ї
п'ятниця   в'ють   в'ється   пір'їна

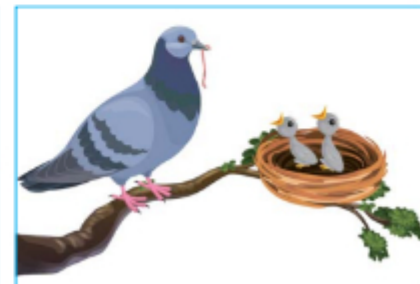
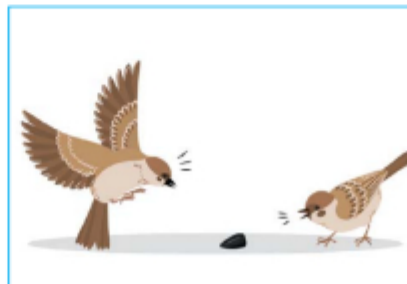
● Вимов звуки, позначені виділеними буквами.

Букви **я, ю, є, ї** після апострофа позначають два звуки — [йа], [йу], [йє], [йї].

📖 Спиши три слова (на вибір).

👤 3 Розгляньте малюнки. Складіть за малюнками речення, використовуючи слова з апострофом.

- 📖 4 Прочитай вірші, які склала Галина Джемела за малюнками завдання 3.

Гороб'ята Чив і Чик   Голуб'ятам м'яко спати
над подвір'ям в'ються.   з пір'я в'є гніздечко мати.
А як зернятко знайдуть,
не з'їдять — поб'ються.

- ✍️ Впиши з віршів слова з апострофом.

- 👂 5 Спиши текст, уставляючи потрібні слова.

На ... Мар'янка гралася ... . Біля неї упала біла ... .
Мар'янка підняла голову і побачила голубів. Голуб
і голубка літали плавно.

А ... тільки вчилися літати.

Слова для довідки: голуб'ята, м'ячем, подвір'ї,
пір'їнка.

- 📖 Навчися читати скоромовку швидко, правильно вимовляючи всі звуки.

Олексій Катрич

Джмелі і бджоли збирали мед у полі,
носили додому:
бджоли — бджілкам, джмелі — джмеликам.

Степан Жупанин

БДЖІЛКА І СВІТЛЯЧОК

Не помітила бджола,
як на землю ніч лягла.
Натрудилась, притомилась,
стежку в вулик загубила.
А навколо темна тьма,
плаче бджілонька сама.
Раптом в полі між квіток
пролітає світлячок:
— Не сумуй, сестричко мила,
ніч ліхтар мій запалила.
З ним я стежечку знайому
віднайду́ й тебе додому
проведу. І будеш спати...
Добре вірних друзів мати!

- Чи довелося тобі хвилюватися, читаючи вірш? Коли? Прочитай ці рядки.
- Прочитай рядки, де написано, як світлячок заспокоював бджілку. Передай голосом та інтонацією доброту, ніжність.
- Прочитай речення, яким закінчується вірш. Поясни, як ти розумієш ці слова. Що означає **дружити**?

А ти знав? А ти знала?

Дружба — найбільший скарб.

Друга шукай, а знайдеш — тримай.

Прочитай вірш і скажи, чому в білочки немає друзів.

За Людмилою Савчук

БІГЛА БІЛКА

Бігла білка по стежині,
ягідки несла в корзині.

Зайчик просить:

— Дай мені!

— Ні!

Поруч пташка пролітала
і малини попрохала.

Каже білочка:

— Нема!

Назбирай собі сама!

Ось мурашечка маленька:

— Дай мені

одну-одненьку!..

Відповіла білка:

— Ні!

Мало лишиться мені!

Їжачок котивсь клубочком,
вгледів білку з козубочком:

— Білко, білко, пригости!

— Пропусти!

Ось назустріч край дороги
йде ведмедик клишоногий

та й побачив козубок:

— Дай-но, білко, ягідок!

Стала білочка гадати:

«Дати? Чи не дати?»

Та велика, та мала...»

І шкода...

Та й не дала.

З'їла білка все сама!

Друзів в білочки нема...

Розподіліть ролі і прочитайте вірш.

Послухайте вірш Платона Воронька «Друзяки».

ПРАВИЛЬНО ВИМОВЛЯЮ СЛОВА ЗІ ЗВУКАМИ [дж], [дз], [дз'] І ЗАПISУЮ ЇХ

1 Напиши буквосполучення.

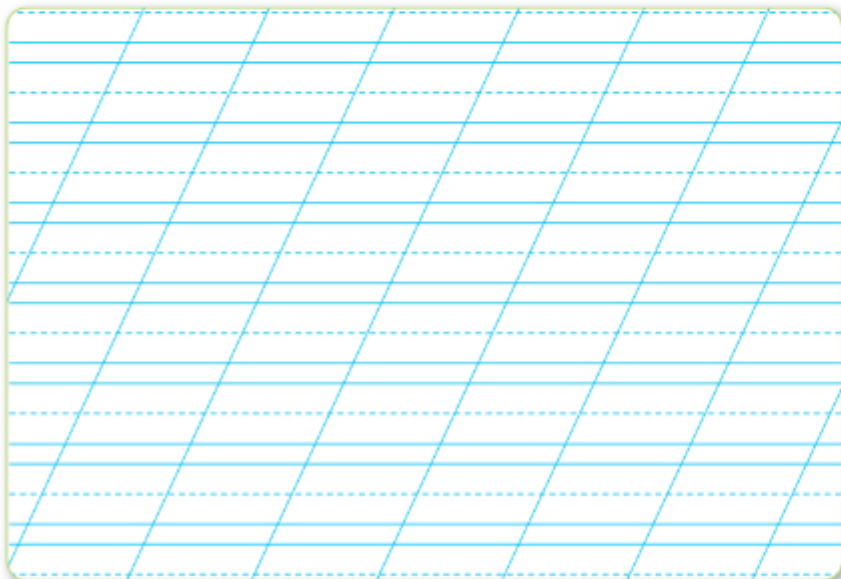

2 Уважно прочитай слова. Що означає кожне з них?

Дзига, джем, гудзик, джип, дзвінок, джинси,
дзеркало, джерело, бджола, кукурудза.

Вимов звуки, позначені виділеними буквами.

3 Впиши спочатку слова з буквосполученням **дж**, а потім — із **дз**.

3 Підготуйся і прочитай скоромовку спочатку повільно і тихо, а потім — голосно і швидко. Правильно вимовляй звуки [дж], [дз], [дз'].

Тетяна Лисенко

Дзвінко джерело дзюрчить.
Над джерельцем джміль дзижчить.

4 Спиши одне речення (на вибір).

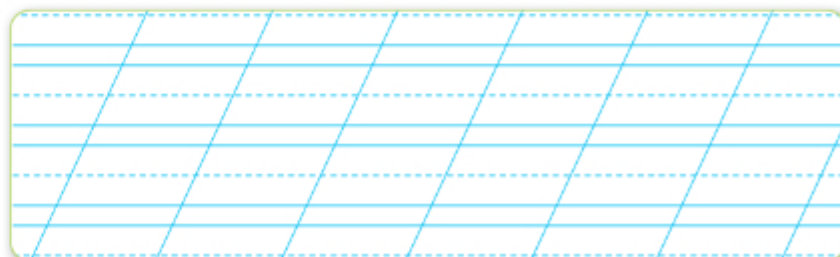

5 Спиши речення, замінивши малюнки словами.

У Даринки нова .

У дятла міцний .

Над квітами гули .

ВЧУСЯ БУТИ ХОРОШИМ ДРУГОМ (ХОРОШОЮ ПÓДРУГОЮ)

- 1 У тебе, напевно, вже є друг / пóдруга. Розкажи, який він / вона. Чому ти вирішив / вирішила з ним / з нею подружитися?
- 2 Дай відповідь на запитання і розкажи про свого друга / свою пóдругу.
- Чи знаєш ти, чим цікавиться твій друг / твоя пóдруга?
  - Чим він / вона любить займатися у вільний час?
  - Про що мріє твій друг / твоя пóдруга?
  - Яка у нього / у неї улюблена книга / гра, мультфільм?
  - Чи допомагає тобі друг / пóдруга?
  - Чи знаєш ти, чим ти можеш допомогти другу / пóдрузі?
  - Що вам подобається робити разом?
  - Чим ви із другом / пóдругою схожі?
- 3 Склади два речення про свого друга / пóдругу. Використай подані слова.

скромний

скромна

чесний

чесна

добрий

добра

сміливий

смілива

- 4 Подумай, як краще вчинити.

- Ти приніс / принесла у школу смачне яблуко, а у твого друга / твоєї пóдруги нічого немає.
- 5 Що допомагає і що заважає дружбі?
- Уяви, що твій друг / твоя пóдруга образився / образилася на тебе. Як ти будеш миритися з ним / з нею? Які слова ти йому / їй скажеш?

- Розіграйте сценку.

- 6 Зробіть із кольорового паперу «квітку дружби». Складіть правила дружби і запишіть на її пелюстках. Скільки пелюсток у вас вийшло?

Роз'єднай слова і прочитай вірш.

Віктор Лузан

Мамаїтато — дваслова, мовсвято:
зіронька — мама, сонечко — тато.

Леся Вознюк

ТАТКО І МАТУСЯ

А у мого татка
широченні плечі:
зручно тут сидіти,
видно вдаль малечі.
Дужі та міцнющі
татко руки має.
Він мене до сонця
вгору піднімає.
А в матусі ручки
лагідні й тепленькі,
пригортають ніжно
до свого серденька.
Усмішка ласкава,
очі волошкові,
сповнені терпіння,
доброти, любові.
Як візьму за руки
татка і матусю,
то нічого в світі
з ними не боюся.

Поміркуй! Дівчинка чи хлопчик розповідає про своїх батьків?

- Що у вірші розповідається про тата? Знайди і прочитай ще раз ці рядки.
- Прочитай, що у вірші розповідається про маму.

Інна Кульська

СТАРШИЙ БРАТ

Лесик Зіночку-сестричку
вів по кладці через річку.
А назустріч цап-рогач!
Зіна:
— Ой! — і зразу в плач!
Лесь мерщій вхопив лозину,
заступив сестричку Зіну:
— Чуєш, цапе? А назад!
Ось що значить
старший брат!

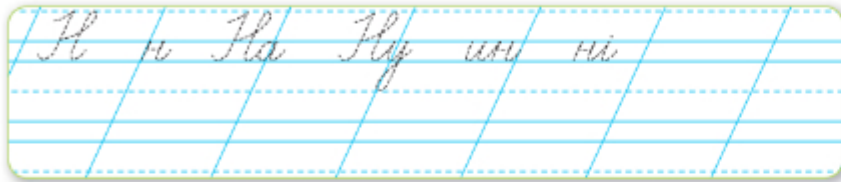
Олена Полянська

СТАРША СЕСТРИЧКА

Розв'язалась стрічка — розплелась косичка,
добре, що у мене старша є сестричка!
Заплете косички, бантики зав'яже,
потім поцілує, щось ласкаве скаже.
Завжди мене втішить, завжди допоможе.
А іще ми з нею дуже-дуже схожі!

ВЧУСЯ ПРАВИЛЬНО ПЕРЕНОСИТИ СЛОВА З РЯДКА В РЯДОК

1 Напиши букви і буквосполучення.

2 Назви зображених тварин. Визнач кількість складів у кожному слові. Зафарбуй стільки клітинок, скільки у слові складів.

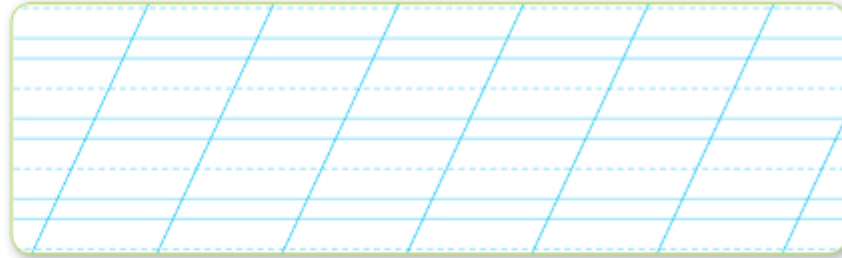
3 Прочитай. Обведи слова, у яких один склад.

ОСА	ЛЕВ	РАК	ОКО
ШПАК	ОРЕЛ	ГРАК	
УРОК	КЛАС	ПЕНАЛ	КЛЕЙ

Слова з рядка в рядок переносяться складами:
жа-ба, па-вук.

4 Спиши слова, поділяючи їх рисками для переносу.

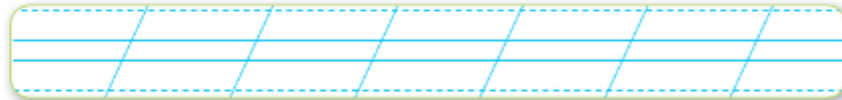
Сова, голуб, фазан, зозуля, соловей.

Одну букву не можна залишати в рядку і переносити: **аку-ла, ака-ція.**

5 Спиши слова, поділяючи їх рисками для переносу.

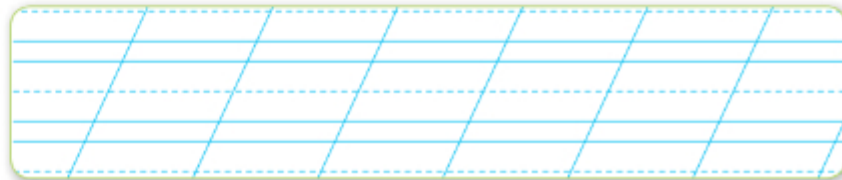
Ялина, осика, лілія.

Слова зі знаком м'якшення переносяться так:
ляль-ка, пе-ньок.

6 Спиши слова, поділяючи їх рисками для переносу.

Кулька, пальма, деньок, пальто, сльоза, опеньки.

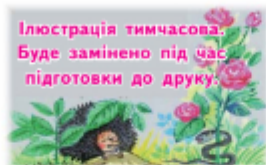

Спочатку уважно прочитай скоромовку. Чи всі слова зрозумілі?

Володимир Сенцовський

ВУЖ І РУЖІ

Припікало сонце дуже —
вуж сховавсь од сонця в ружі.
Стережися, бідний вуже,
он їжак дрімає в ружах.

- Навчися читати скоромовку швидко, чітко вимовляючи виділені склади.

Леся Мовчун

ЯК ЧЕПУРИЛИ ЇЖАЧКА

Зклопотана Їжачиха візирнула з хати й ледве встигла схопити за вухо свого синочка. Він дзигією крутнувся біля дверей і хотів знов дременути в ліс.

Ілюстрація Наталії Анікіної

— Попався, шибенику! — з докором промовила Їжачиха. — А який бруднючий!

Малюк і справді був неохайним: на мордочці болото, голочки позлипалися. Розпашілий від гри, він тільки хекав і шморгав носом.

Набравши в глиняний черепок води з озерця, Їжачиха дістала

брусок сунічного мила й заходилася купати синочка. Мочалкою з пахучої соломи вона обережно терла спинку, розгладжувала голочки й повторювала:

— Ось сухий листочок зачепився... Мабуть, із зайцями грався під старою березою? А тут що в тебе? Реп'яшок? Це вже, певно, у бур'яні ховався!

Малюк сопів, затуляючись від густої піни.

— А ось, ось... Подумайте лишень — смола! І як тебе відмити від неї? Знов білочок попід соснами дражнив!

Синочок відсапувався й ухилився від міцних маминих лапок.

— Ну от... Тепер любо глянути: голочки гладенькі та м'якенькі, наче хутро в ховрашка!

— Та я, тітонько, і є Ховрашок! — обтрусився малюк і вибіг з хати. І вже за порогом гукнув:

— А за свого Їжачка не турбуйтеся: його, мабуть, моя мама миє...

- Чому мама Їжачиха не впізнала свого синочка?
- А тебе завжди впізнають твої батьки?
- Розкажи, як мама Їжачиха купала Ховрашка.
- Як Їжачиха здогадалася, що Ховрашок грався із зайцями?
- Що у творі тобі видалося смішним? Чому?
- Чим повчальна ця казка для дітей?

Придумай другу частину казки про те, як мама Ховрашка купала Їжачка.

ПРАВИЛЬНО НАГОЛОШУЮ СЛОВА. ДОСЛІДЖУЮ РОЛЬ НАГОЛОСУ У СЛОВАХ

1 Напиши букви.

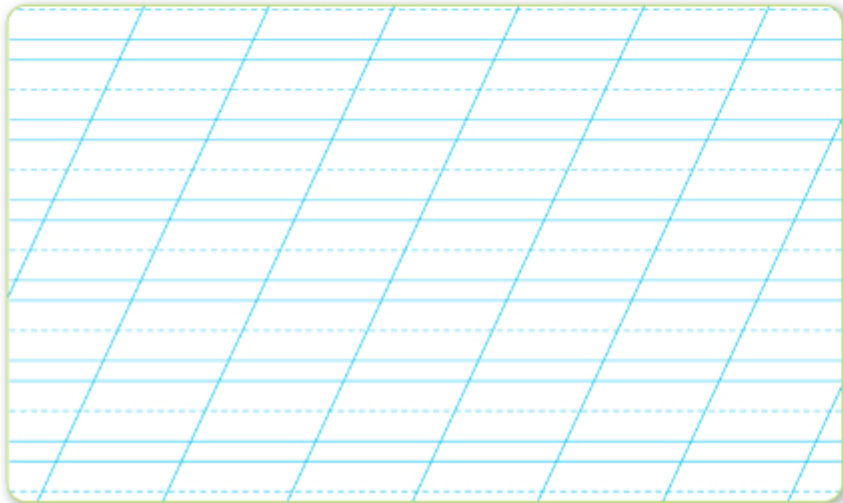
2 Прочитай слова, виділяючи голосом наголошений склад.

о́лень
но́вий
ві́рші
по́друга

чи́тання
ви́разно
зава́днання
запи́тання

украї́нка
украї́нець

3 Спиши слова і познач у них наголос.

3 Прочитай слова. Порівняй їх. Що означає кожне слово? Склади з ними речення.

бра́ти — браті́
по́тяг — потя́г

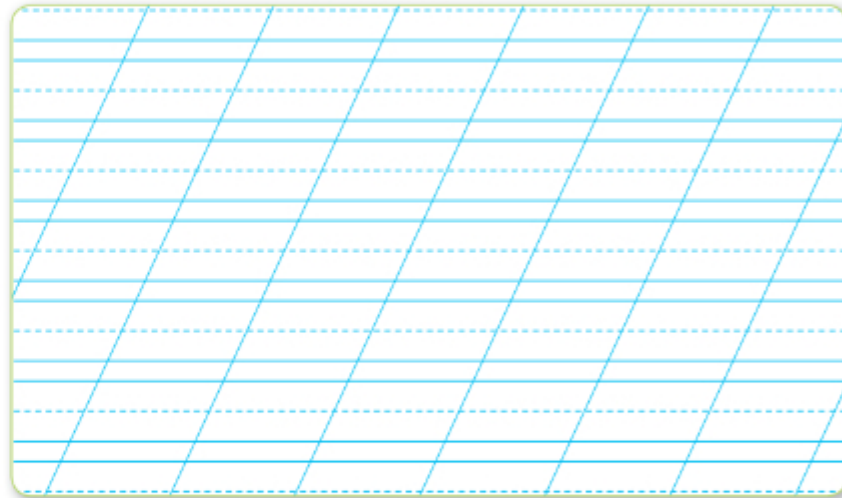
доро́га — дорога́
ніко́ли — ніколи

4 Постав наголос у парі слів так, щоб вони мали різні значення.

замок — замо́к

косо́к — ко́си

5 Склади і запиши речення з цими словами.

5 Прочитай речення, правильно наголошуючи слова.

У книзі **сорок** сторінок.

У **сорок** скрипучий голос.

На **березі** пасуться кози.

На **березі** з'явилися листочки.

- Постав наголос у виділених словах.
- Підкресли слова, у яких два склади.

За Наталею Марченко

ГАРНО ВСІМ

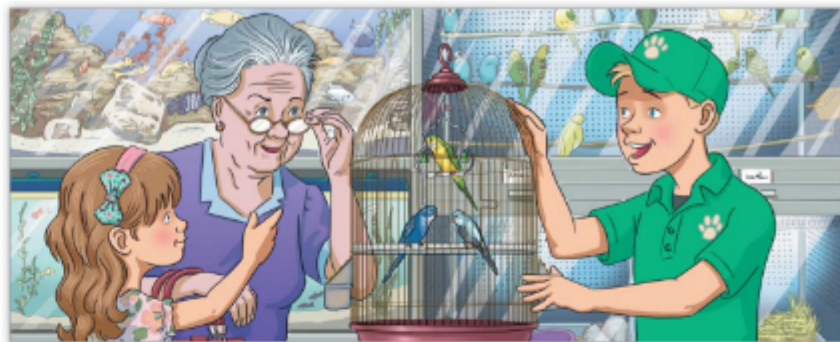
Хом'ячок живе в Тамілі.
У Іванки — мишки білі.
В Петруся — папужок двійко.
Рибка золота — в Андрійка.
Черепашка є у Гнатка.
У Олесі — кроленятка.
А для Яночки і Міли
котиків батьки купили.

За Оксаною Кротюк

ПЕРЕДУМАЛА

Якось Мартуся зайшла з бабусею до зоомагазину.
— Бабуню, купи мені цього котика, — вигукнула Мартуся.
— А ти знаєш, що котик потребує догляду? — запитав продавець.
— Та що там! — махнула рукою Мартуся. — Гратися і годувати тваринок я люблю.
— Цього замало, — пояснив продавець. — Треба котика вичісувати щіткою, і тарілку його мити, і прибирати за ним.
— Не хочу kota, хочу хом'яка, — сказала дівчинка.

— А для хом'яка треба купувати овочі та зерно, чистити клітку, випускати його на прогулянку.
— Тоді візьму папугу, — вирішила Марта.
— Та й папуга любить, щоб у клітці чисто було. І в тарілочці щоб завжди водичка стояла. Папуг, як і інших тварин, іноді треба носити до ветеринара. Це лікар, який лікує тварин.
— Ех, — зітхнула дівчинка, — нехай уже будуть рибки.
— За рибками теж доглядати треба, — продовжував продавець. — Щотижня мити акваріум, міняти в ньому воду. А ще...
— Та годі, — похнюпилася Мартуся. — Мабуть, не братиму я поки нікого.

- Як ти вважаєш, чому Марта передумала брати тваринку? Чи правильним було її рішення?
- Що можна порадити дівчинці, щоб у неї з'явилася тваринка?

РОЗРІЗНЮЮ СЛОВА, ЯКІ ВІДПОВІДАЮТЬ НА ПИТАННЯ **ХТО?** **ЩО?**

1 Напиши речення.

Хто це? Що це?

2 Розглянь малюнок. Дай відповідь на запитання.

Хто це?

3 Запиши слова за зразком.

(Хто?) Дівчинка.

3 Розглянь малюнок. Дай відповідь на запитання.

Що це?

4 Запиши п'ять слів — назв предметів за зразком.

(Що?) Книжки.

5 Прочитай слова. Запиши їх, розподіляючи на групи за зразком.

Жук, пенал, заєць, м'яч, їжак, сойка, зошит, олівець, альбом, щука.

Хто? Жук.

Що? Пенал.

Прочитай віршик, рухаючись за стрілочками.

Вікторія Забава

ЇЖАЧОК-ЛІСОВИЧОК

Їжачок-лісовичок
росою умився,
Скрутився калачиком,
Йому сняться теплі сни —

вислав ліжко з гілочок,
листячком укритися.
щоб його не бачили.
буде спати до весни.

- Чим їжачок вистеляв собі ліжечко?
- Прочитай слова, якими поетеса розповідає про те, що робив їжачок.
- Яку картину можна намалювати до вірша?

Світлана Матвійчук

ДЕ КОМУ ЖИТИ

Приїхала Оленка влітку в село погостювати у своїх дідуся з бабусею.

От якось уранці дідусь і каже:

— А ходімо, Оленко, в ліс, ягід назбираємо.

Пішли вони. У лісі ягід повно-повнісінько. Оленка повний кошачок назбирала. А дідусь ще й грибів чималенько знайшов.

Повернули вони додому. Коли чують, щось у траві зашурхотіло. Глянула Оленка — а там сіренький клубочок ворухиться.

Як ти думаєш, кого побачила Оленка?

— Та це ж їжачок! — вигукнула вона. — Дідусю, візьмімо їжачка додому. Я його завезу до Києва, у школі дітям покажу.

— А може, Оленко, краще ти в лісі лишайся? Будеш з їжачками та білочками жити.

— Ти що, дідусю! — каже Оленка. — У Києві в мене мама, татусь і друзів багато. Як я без них?

— Отак, внучко, й лісові пташки та звірі.

Для них рідна домівка — ліс.

- Куди пішла Оленка з дідусем?
- Що хотіла зробити Оленка з їжачком?
- Що запропонував їй дідусь?
- Прочитай слова, у яких те головне, що хотіла сказати тобі авторка.

ЗНАЮ, ЯКІ СЛОВА ПОТРІБНО ПИСАТИ З ВЕЛИКОЇ БУКВИ І ПРАВИЛЬНО ЗАПИСУЮ ЇХ

1 Напиши букви.

2 Прочитай вірш. Поясни, чому виділені слова написано з великої букви. Скільки дівчаток і скільки хлопчиків згадується у вірші?

Наталка Поклад

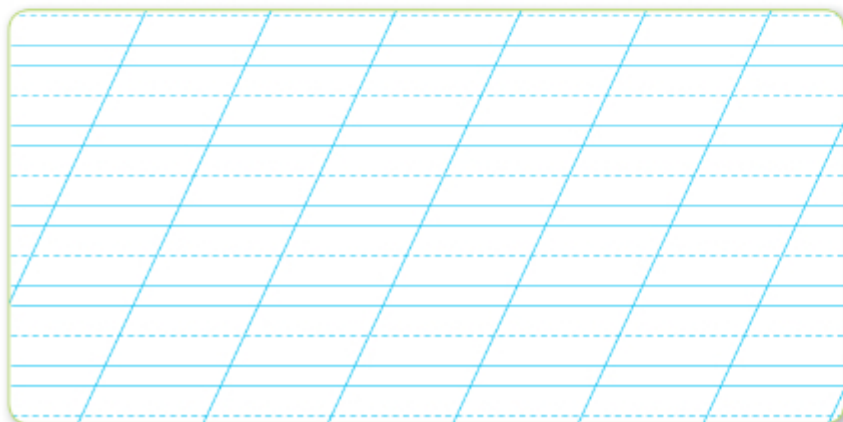
СКІЛЬКИ НАС?

Ми по колу ходимо,
ми таночок водимо:

Галя і Марійка,
Петрик та Андрійко,

Ярик і Богданко,
Леся та Іванко,
ще **Василько і Тарас...**
Полічіть, скільки нас!

3 Випиши з вірша імена дітей.

3 Напиши своє прізвище, ім'я та по батькові.

4 Прочитай. Поясни, чому виділені слова написано з великої букви.

Анатолій Камінчук

Ранкове сонечко пече, в долині річка **Здвиж** тече...

Лідія Повх

Наша славна річка **Уж** з гір біжить собі чимдуж.

5 Прочитай. Добери потрібне за змістом слово із поданих та допиши речення. Поясни свій вибір.

сніжинка

Сніжинка

Кішка

грілася на сонечку.

На долоньку Сашка упала

Мишка

мишка

Від кішки втекла

у

чорна кішка.

Спочатку уважно прочитай скоромовку. Чи всі слова зрозумілі?

Олена Полянська

ПРО МАШИНИ

Для машин потрібні на колеса шини —
бігати не звикли босими машини...
Навіть із горбочка, навіть недалеко,
навіть по лісочку, навіть в літню спеку!

- Навчися читати скоромовку швидко, чітко вимовляючи кожний звук.

Ніка Ініна

ЯК ПИЖИК БРАВ УЧАСТЬ У РЯТУВАЛЬНІЙ ОПЕРАЦІЇ

*(оповідання із книжки
«Пригоди автомобільчика Пижика»)*

Кілька десятків кілометрів Пижик їхав задумливо, тому не помітив, що рух почав уповільнюватися. Автівок довкола ставало дедалі більше. І врешті всі вони навколо зупинилися. Пробка!

Пижик уперше потрапив у таку величезну пробку. Як поводитися, він не знав. Якщо пробка траплялася в місті, то маленька автівка могла проїхати там, де великі автомобілі напевно застрягнуть. Але на трасі — зовсім інша справа! Тому Пижик уважно озирався, намагаючись з'ясувати, як поведуться інші.

— Що трапилось? — почали сигналити найбільш нетерплячі.

— Запитайте, попереду, що сталося! — вимагали найрозумніші.

Найспокійніші стояли мовчки.

Нарешті стало відомо, що трапилось. А сталася дуже незвичайна історія — аварія з величезним фургоном, що перевозив зоопарк.

— Як це могло статися? — запитала Велика Автівка з прикріпленими на даху велосипедами.

— А ви відправте туди велосипеди, щоб усе дізнатися! — порадив досвідчений Автобус.

Велосипеди вирушили на розвідку. Повернувшись, вони розповіли, що ожеледиця і фургон понесло.

— А там мавпи, змії, птахи, жираф... — торохтіли велосипеди.

— Аби справа пішла швидше, — продовжували велосипеди, — потрібно всіх тварин розібрати по автівках і відвезти туди, куди їх мали доставити. Дорожні служби відтягнуть фургон на узбіччя.

— Я — легко! — подав голос Автобус. — Можу перевезти тигрів. Або змій.

— Жирафа можу перевезти я, — запропонував блискучий червоний Кабриолет.

Потроху всіх тварин розібрали.

Пижику дісталися пінгвіни. У салоні їх помістилося одинадцятєро.

Фургон відтягнули на край дороги. Створений потік автівок потихеньку поїхав: хто з тиграми, хто з пінгвінами, хто з жирафом...

Автівки, що їхали по зустрічній смузі, гальмували від несподіванки, бачачи таку автоколону, і здивовано дивилися вслід. За півгодини всі радіостанції повідомили про незвичайних пасажирів на трасі Київ — Чернівці...

Аби пінгвінам не було спекотно, Пижику довелося на повну потужність увімкнути кондиціонер. Пінгвіни сиділи смирно, розуміючи серйозність ситуації. Коли автомобільчик доставив їх у зоопарк, вони подякували своєму водієві глибоким шанобливим поклоном.

- Хто головний герой твору?
- Яка пригода з ним трапилася?
- Якщо тебе цікавить, у які ще неймовірні пригоди потрапляв Пижик, запитай у бібліотеці цю книжку.
- Яким ти уявляєш Пижика? Намалюй.

ВЧУСЯ ДОБИРАТИ БЛИЗЬКІ І ПРОТИЛЕЖНІ ЗА ЗНАЧЕННЯМ СЛОВА

- 1 Нapiши букви.

- 2 Знайди близькі за значенням слова і з'єднай їх лінією.

райдуга

ласощі

гарно

таємниця

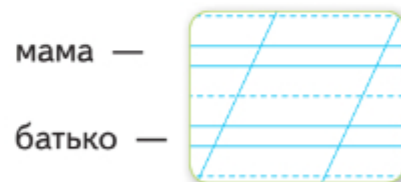
секрет

веселка

красиво

солодощі

- 3 Добери до поданих слів близькі за значенням.

- 4 Прочитай. Заміни виділені слова близькими за значенням.

Діти **розмовляють**. Іринка — **чемна** дівчинка.
В Олега **веселий** настрій. Мама зварила **добрий** борщ.

5 Знайди протилежні за значенням слова і з'єднай їх лінією.

повільно

кінець

початок

мовчати

говорити

новий

сумний

старий

веселий

швидко

6 Прочитай. Заміни виділені слова протилежними за значенням. Запиши новий текст.

Зима. Холодно. По небу пливуть **важкі** хмари.
Зимові дні **короткі**, а **ночі довгі**.

Прочитай і відгадай загадку.

У зеленому жакеті галасує в очереті.
Хоч і плавати мастак, а не риба, і не рак.

Прочитайте скоромовку. Скільки тут літер ж? Позмагайтеся, хто пригадає більше слів із цією буквою.

Ганна Чубач

Жаба-мама, жаба-татко
жебоняць щось жабенятку.
Жабенятко слухає
і животик чухає.

Навчися читати скоромовку швидко, чітко вимовляючи кожний звук.

Ніна Даценко

КАЗКА ПРО ПТАШЕНЯ, ЯКЕ НЕ МОГЛО ДАТИ СОБІ РАДУ

Якось під вечір Жабеня стрибало берегом річки і під старою вербою зустріло Пташеня. Воно сиділо і плакало.

— Ти чого рюмсаєш? — запитало його Жабеня.

— Скоро настане ніч. І мені страшно, бо я можу попасти в лапи якомусь хижому звірові.

— Ти ж Пташеня, злети он на ту гілку. Там тебе ніхто не дістане.

— Добре тобі казати — «злети»! Я ще не вмію літати.

— То давай я тебе навчу!
— Та де вже тобі, Жабеняті, навчити Пташеня літати!

— Навчу, навчу. От побачиш, — упевнено сказало Жабеня.

Вийшли вони на круту гору, на самісінький її вершечок.

— Стрибаймо! — скомандувало Жабеня.

І стрибнуло. Уболіваючи за свого нового друга, воно геть забуло, що не має крил. Отож упало і дуже забилося.

А пташеняті не вистачило духу, й воно залишилося стояти на горі. І тут йому спало на думку: «А чи не пошкодило Жабеня лапку? Може, йому потрібна негайна допомога?». І воно теж стрибнуло.

Крильця в нього стріпнулися раз, і вдруге, і втретє — і раптом пташеня полетіло! А Жабеня так тому зраділо, що в нього все вмить перестало боліти.

Воно завжди так: коли тільки рюмсаєш, то нічого не виходить. А коли сміливо берешся за діло, то й результат завжди добрий.

- Хто герої твору?
- Де вони зустрілися?

Прочитайте в особах розмову Пташеняті і Жабеняті.

- Яку важливу думку хоче донести авторка до дітей? Прочитайте ці рядки.

ДОСЛІДЖУЮ СЛОВА, ЯКІ МАЮТЬ КІЛЬКА ЗНАЧЕНЬ

- 1 Напиши букви і буквосполучення.

- 2 Розглянь малюнки. Прочитай речення і вірш.

Анатолій Камінчук

Де лисички бродили, там лисички вродили.

Тетяна Опальчук

КОСА

Коса залізна є в коморі,
коса піщана — коло моря.
А у Катрусі — от краса!
До пояса густа коса.

- Що ти помітив / помітила?

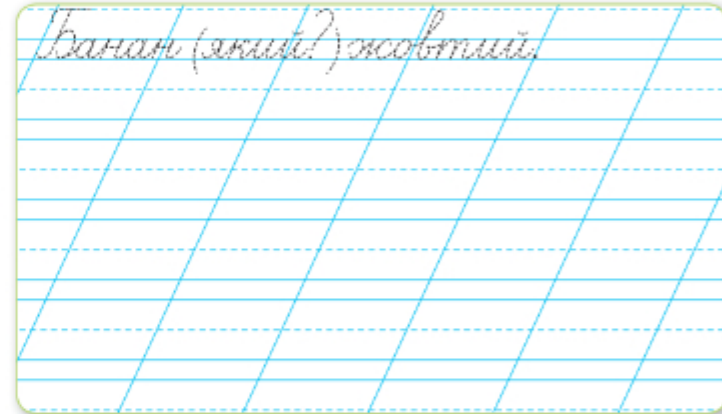

ДОБИРАЮ СЛОВА, ЯКІ НАЗИВАЮТЬ ОЗНАКИ ПРЕДМЕТІВ

1 Нapiши букви.

2 Розглянь малюнки. Запиши за зразком назву предмета і його ознаку за кольором.

3 Відгадай загадку і запиши відгадку.

Марія Пономаренко

Солодка, жовта, соковита,
дощем і росами оми́та.

В городі, наче господина.

Така поважна тітка

- Підкресли слова, які допомогли тобі відгадати загадку.
- На яке питання вони відповідають?

— Онучку, а спорт ти любиш?

— Так, — каже Ростик. — Дуже люблю!
І ходьбу на лижах, і катання на ковзанах, і футбол,
і баскетбол. І стрільбу з лука, і бокс, і плавання...
Усе по телевізору дивлюся.

— По телевізору? — здивувався дідусь. — Тоді
це не спорт. Спорт — коли сам тренуєшся.

— Це важко, — похнюпився хлопчик.

— А ми просто завтра почнемо удвох зарядку
робити, — відказує дідусь.

Через півроку Ростик був найдужчий у класі.

Чи робиш ти ранкову гімнастику? Розкажи.

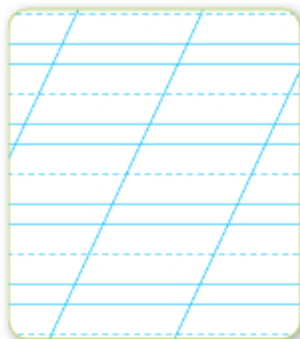
4 Прочитай. За поданими ознаками упізнай предмет і запиши його назву.

Смугастий, солодкий, круглий —

Чиста, холодна, джерельна —

Шоколадне, смачне, холодне —

Чемні, розумні, охайні —

5 Запиши слова, якими можна описати м'яч і кошеня.

М'яч (який?)

Кошеня (яке?)

6 Усно дай відповідь на запитання.

- Що буває гірким?
- Що буває гарячим?
- Що буває холодним?
- Що буває дерев'яним?
- Що буває металевим?
- Що буває пластмасовим?

Роз'єднай слова і прочитай вірш.

Володимир Кленц

ІМЕНИНИ

Дозеленої долини
всізійшлисьнаіменини —
шлютьвітаннясірійжабці
ідаруютьгарнікапці.

Леся Кічура

ЗАГУБЛЕНЕ ВЕДМЕЖА

На день народження Даринці подарували плюшеве ведмежа. Відтоді воно мандрувало з нею всюди. Гуляло парком, їздило до друзів, навіть побувало на морі...

Коли дівчинка пішла до школи, звісно, ведмедика також взяла з собою. Щодня він сидів на парті й стежив, чи правильно Даринка пише літери, додає та віднімає числа.

Та якось Даринка повернулася додому сумною.

— Мамо, я загубила свого ведмедика, — ледь чутно промовила дівчинка.

— Не хвилюйся, донечко, ми обов'язково його знайдемо, — заспокоїла мама. — Розкажи, де ти сьогодні бувала.

— Спочатку ми бавилися на Оксанчиному подвір'ї, — згадувала Даринка. — Потім каталися на велосипедах, а після цього Петрикова бабуся пригощала нас тістечками з чаєм...

Мама принесла свій ноутбук.

— Зараз ми напишемо про все, що трапилось, і додамо світлину. Упевнена, твої друзі побачать і озвуться. Так і зробили. І майже одразу стали надходити такі повідомлення: «У мене ти була з ведмедиком», «Коли пили чай — ведмедик визирив із твоєї кишеньки», «У парку ведмедик сидів на твоєму велосипеді». Кожен з друзів намагався допомогти, та де саме загубилося ведмежа, ніхто не знав.

Врешті втомлена Даринка лягла спати. А вранці мама порадувала донечку:

— Якийсь хлопчик повідомив, що знайшов ведмежа! Ми зустрінемося з ним біля твоєї школи.

До школи дівчинка летіла, мов на крилах. Світлочубий хлопчина вже стояв на подвір'ї і тримав у руках ведмедика.

— Твій? — усміхнувся він.

— Мій! — вигукнула дівчинка.

— Бери і надалі пильнуй його. Я також колись губив улюблені іграшки. Але добрі люди мені їх

повертали. Даринка подякувала хлопчикові і міцно обійняла своє ведмежа.

- Про кого розповідається в тексті?
  - Який подарунок зробили Даринці на день народження?
  - Чи можна сказати, що дівчинка дуже любила свого ведмедика? Доведи.
  - Що сталося з ведмедиком? Чи вдалося його знайти? Як?
- 🗨 Чи доводилося тобі знаходити чужі речі? Що ти з ними робив / робила?

Ілюстрація тимчасова.
Буде замінено під час
підготовки до друку.

Ілюстрація Наталії Анікіної

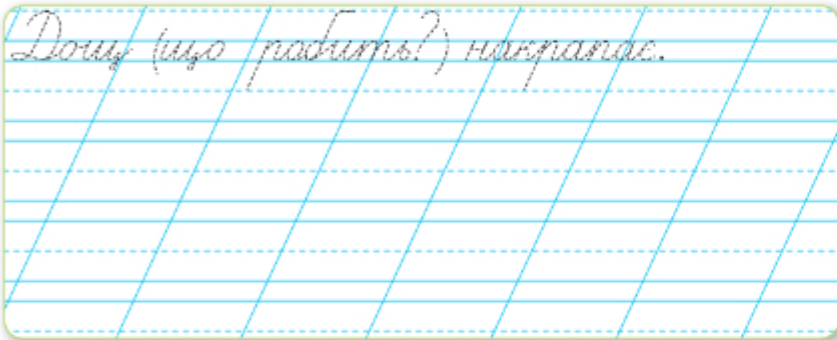
ДОБИРАЮ СЛОВА, ЯКІ НАЗИВАЮТЬ ДІЇ ПРЕДМЕТІВ

1 Напиши букви.

2 Добери до поданих слів назви дій. Запиши за зразком.

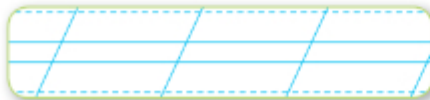
Сонце, вітер, сніг.

3 Відгадай загадку і запиши відгадку.

Хто ж то тьохкає й туркоче, і щебече, і деркоче,
і гелгоче, і курличе, і скрекоче, і кигиче,
туркотить і цвірінчить, і пугикає, і кряче,
і кує, і кудкудаче?..

Всі дорослі й дітлахи
знають добре: то

Підкресли у вірші слова, які відповідають на питання *що робить?*

4 Прочитай і пригадай, хто як пересувається. Вибери правильну відповідь і запиши пари слів за зразком.

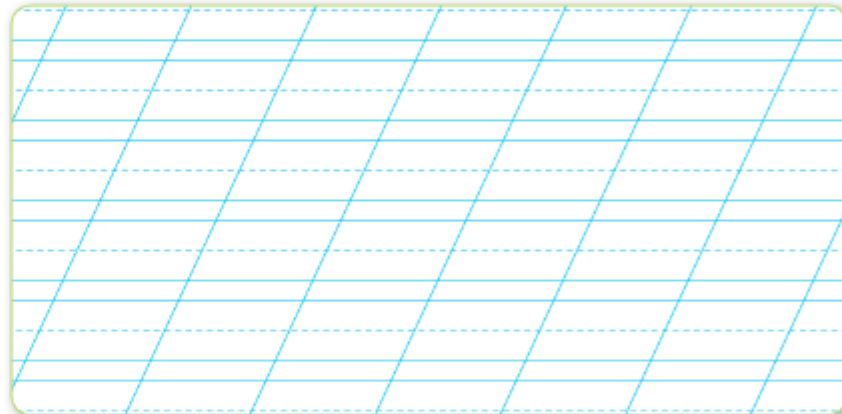
Кізочка (що робить?) ходить.

Білочка (стрибає, літає, плаває).

Змія (ходить, скаче, повзає).

Лелека (бігає, плаває, літає).

Риба (скаче, бігає, плаває).

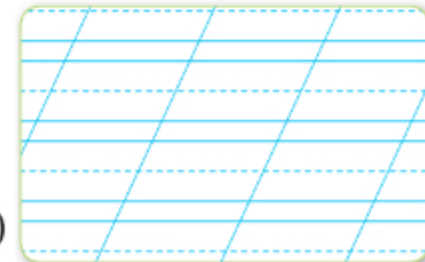

5 Допиши речення, вставляючи потрібне слово.

Швачка (що робить?)

Кухар (що робить?)

Фотограф (що робить?)

Вікторія Забава

БОЯГУЗ

Розкричався косолапий:

— В мене найсильніші лапи,
всі мене у лісі знають
і від реву утікають!

Шкутильгаючи, повз нього
бігла мишка до порога.

Мишко мишки налякався
і мерщій в барліг сховався!

- Про що розповідається у вірші? Що видалося несподіваним чи смішним?
- З яким настроєм потрібно читати цей вірш?

Ольга Зубер

ХОЧУ РОБИТИ ДОБРО

Зустрілися якось у лісі Ведмедик і Мишка. І почав Ведмедик перед Мишкою вихвалитися:

— Ось, дивись, який я кремезний! Які в мене сильні лапи! А як зареву, всі навкруг розбігаються! Бо всі мене бояться! А ти оце що? Самі вуха та хвіст. А лапи! Ха-ха-ха! Хіба це лапи?! Сміх, та й годі! Яка з тебе користь?

Послухала Мишка Ведмедика, а тоді й каже:

— Велика користь. Ось цими малими лапами, я вже багато добра зробила!

— Ти? Багато добра зробила? Та хіба може добро робити той, кого й за березовим листком не видно? — засміявся Ведмедик.

— Ще й як може! — відповіла Мишка. — Ось, сьогодні зранку я вже трьом звірятам допомогла. Білочці горішок дістала, який за пеньочок закотився. Їжачкові яблучка допомогла в комору носити. У лисиці розірвалося намисто — то я всі намистинки повишукувала, нанизала на ниточку. А ти, що сьогодні зробив своїми міцними лапами?

— Я?.. Я ще не встиг, — запнувся Ведмедик.

— Ну то не барись! Бо для того, щоб робити добро, потрібні не сильні лапи, а добре серце! — відказала Мишка і попрямувала до своєї нірки.

Ведмедик тоді задумався, почухав потилицю, а далі й каже:

— Мишко! Почекай! Давай я тебе до хатинки проведу, аби з тобою ніяка халепа не сталася. Я теж хочу добро робити!

- Хто є оповідачем у творі?

Як ти думаєш, для чого авторка розповіла цю історію?

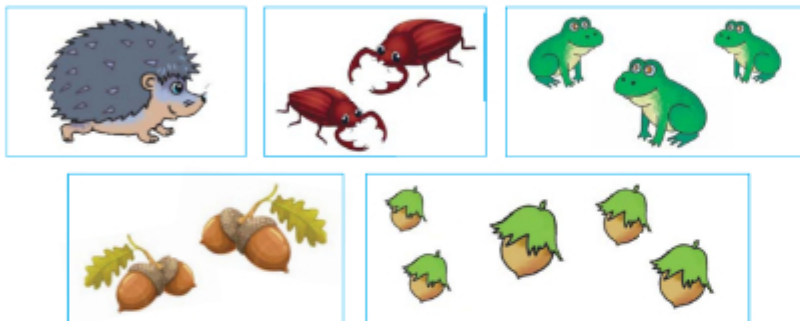
Скільки потрібно людей, щоб прочитати казку за особами? Підготуйтеся і прочитайте.

ДОБИРАЮ СЛОВА, ЯКИМИ НАЗИВАЮТЬ КІЛЬКІСТЬ ПРЕДМЕТІВ

1 Напиши букви.

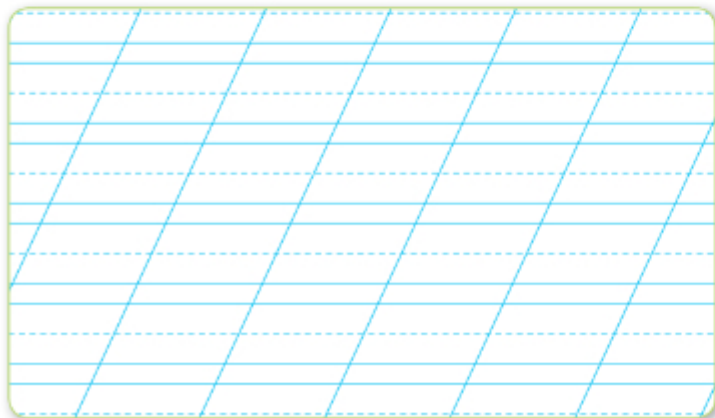

2 Розглянь малюнки. Розкажи, скільки предметів у кожній групі.

Допиши в речення потрібні слова.

Один
Два
Три
Чотири
П'ять

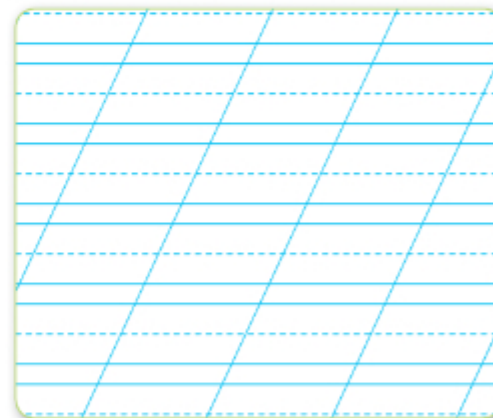
3 Прочитай. Підкресли слова, які відповідають на питання *скільки?*

Ігор Січовик

Мав Сергійко десять слив.
Ними друзів пригостив:
дві — Наталочці віддав,
три — одержав Ярослав.
І Тимку дісталось двійко.
Скільки сливок з'їв Сергійко?

Допиши речення.

У Сергійка було
Наталочці він віддав
Ярослав одержав
Тимку дісталось
Сергійко з'їв

4 Прочитай. Запиши відповідь.

Станіслав Шаповалов

Десять рук у рукавичках
ліплять бабу-сніговичку.
Десять ніг місяць сніг.
Ну а скільки діток всіх?

ВЧУСЯ СКЛАДАТИ І ЗАПИСУВАТИ РЕЧЕННЯ

- 1 Напиши букви.

Кк

- 2 Прочитай речення. Скільки у ньому слів? Запиши речення.

Оленка прочитала книжку про звірів.

- Усно зміни речення так, щоб у кінці стояв знак [?].

- 3 Прочитай текст. Скільки в ньому речень?

За Наталею Забілою

На вулицях міста усе поспішає.
Ідуть пішоходи. Несуться трамваї.
Автобуси мчать. Пробігають таксі.
Усі поспішають. Працюють усі.

- Спиши речення, у яких згадуються різні види транспорту.

- 4 Прочитай кожне речення із правильною інтонацією.

Весна.	Прийшла весна.
Весна?	Прийшла весна?
Весна!	Прийшла весна!

- Чому в кінці речень поставлено різні розділові знаки?

- 5 Спиши речення. Постав у кінці кожного речення потрібний розділовий знак.

Це морозиво дуже смачне
Хто прилітає навесні із вирію
Діти відвідали шкільну бібліотеку
Цінуй та бережи книжки
Скоро канікули

- 6 Придумай свої речення зі знаками ., !, ?. Запиши їх.

- 7 Прочитай. Упиши в речення пропущені слова: у, з, на, під, над.

Книжка стоїть

Ручка лежить

Мишка вилізла

Чайки літали

Жук заховався

полиці.

пеналі.

нірки.

морем.

листом.

- 8 Поміркуй, як закінчити речення. Усно вислови свої міркування.

Дотримуйся правил дорожнього руху тому, що...

ЯК Я МРІЮ ПРОВЕСТИ ЛІТНІ КАНІКУЛИ

- 1 Незабаром закінчиться навчальний рік. Скоро літо. Розкажи, чим тобі подобається ця пора року.
- Розкажи, яка влітку буває погода, дерева, квіти, вода в річці чи морі.
- 2 Попереду твої перші літні канікули. Розкажи, як ти мрієш провести їх, що плануєш зробити.
- Склади і запиши речення за поданим початком.

ЩО Я ЗНАЮ? ЩО Я ВМІЮ?

- 1 Прочитай слова. Запиши, скільки в кожному слові **звуків** і скільки **букв**. Скільки **складів**?

пальто звуків , букв , складів .

яхта звуків , букв , складів .

рюкзак звуків , букв , складів .

єнот звуків , букв , складів .

щука звуків , букв , складів .

- 2 Спиши слова, поділяючи їх рисками для переносу.

Бузок, лілія, іриси, пальма, півонія.

Blank handwriting practice lines for copying words with syllable markers.

- 3 Напиши прізвище, ім'я і по батькові свого тата чи мами (опікуна чи опікунки).

Blank handwriting practice lines for writing a name and surname.

- 4 Спиши речення. Заміни малюнки словами.

1. У Мар'янки новий .

2. Дем'янкові подарували .

Blank handwriting practice lines for copying the sentences.

- 5 Склади речення з поданих слів. Запиши його.

книжку Емма подарувала подрузі своїй

Blank handwriting practice lines for constructing a sentence from the given words.

- 6 Запиши речення, яке продиктує тобі вчитель / учителька.

Blank handwriting practice lines for dictation.

7 Спиши текст.

КАЛИНА

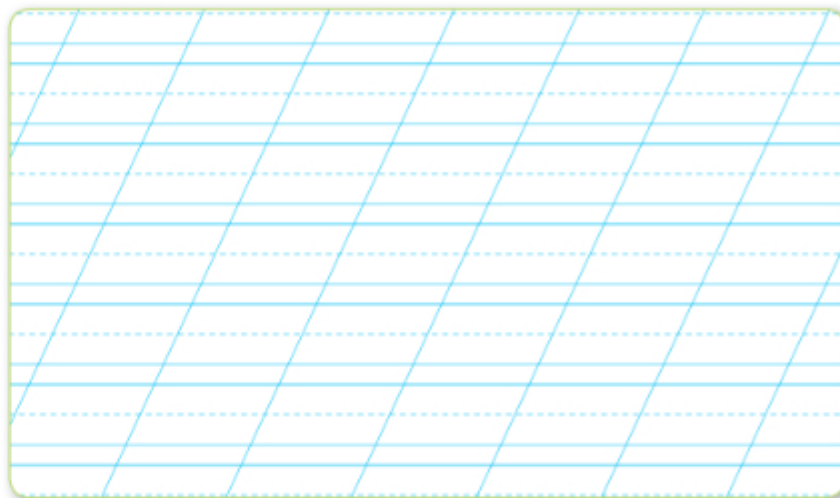
На нашому подвір'ї росте кущ калини. Навесні на калині з'являться білі букетики. А восени — червоні ягідки. Калинові ягоди корисні для здоров'я людини.

Калину люблять в Україні. Вона є символом нашої країни.

Виконай завдання за бажанням

● Напиши побажання на канікули своїм однокласникам та однокласницям.

● Намалюй, про що ти мрієш на канікулах.

